

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

Enhver Sit

Ugeblad
for
Politik og Kristendom.

Redigeret af Henning Jensen og Kristensen-Randers.

№ 25. | Torsdag den 20. Juni 1889. | 4. Aarg.

Indhold: Pintse. — Frivillig eller tvungen Fattigforsørgelse. — En Bemærkning om Almueskolen. — Takt, Takt! — Raagelund Børnehjem. — To Rendestensbrædder. — Bekjendtgørelser.

Pintse.

Hvad var egentlig det, der skete ovre i Jerusalem paa hin første Pintsedag? Der skete først en Naturbegivenhed, et pludseligt Uvejr eller en Hvirvelstorm, ledsaget af elektriske Fænomener eller hvad det nu var. Det er ikke sjældent, at store historiske Begivenheder ledsages eller bebudes af Naturbegivenheder. Ved Korfæstelsen indtraf en Formørkelse. Vi maa ikke opfatte disse Naturbegivenheder som Mirakler, de har fundet Sted efter de sædvanlige Naturlove. Men det mærkelige er, at de indtræffer samtidig med en anden Begivenhed, der har Betydning for det menneskelige Aandsliv. Dette tyder paa, at der er en hemmelighedsfuld Forbindelse mellem Naturens og Aandens Rige, en Forbindelse, som det muligt vil være Fremtiden forbeholdt nøjere at efterspore.

Det andet mærkelige, der skete, var dette, at Disciplene i det Øjeblik fik Evne til at tale Sprog, som de ellers ikke kunde tale eller forstaa. Dette er jo noget ganske besynderligt og enestaaende, og man har derfor ogsaa ment, at det ikke kan være gaaet saadan til, at det kun er et gammelt Sagn. Det er jo ogsaa en Selvfølge, at naar vi staar overfor Beretningen om en saadan ældgammel Begivenhed, saa skal man være noget forsigtig med at tage det altsammen ganske bogstaveligt. Selv Begivenheder fra en langt nyere Tid kan, naar de bliver optegnede, komme til at tage sig noget anderledes ud, end de tog sig ud i Virkeligheden. Vi maa huske paa, at Historieskrivningen ikke er et Fotografi, men et Maleri. Fotografien giver Billedet saadan som Naturen tegner det, Maleriet derimod giver Billedet saadan som Maleren har opfattet det. Derfor kan to Malere male det samme Menneske, og deres Billeder bliver dog muligt meget forskjellige, fordi de har set paa det Menneske, de malede, med meget forskjellige Øjne. Saadan er det ogsaa med Historieskrivning. To Historikere skal f. Eks. skildre den samme Mand. Saa viser det sig, at deres Skildring bliver højst forskjellig. Der er ikke en af Verdens Stormænd, uden at deres Liv og Levnet har været Gjenstand for mangfoldige Skildringer. Og af dem er der ikke to, der ligner hinanden. Det samme er Tilfældet med Jesus Kristus. Han er bleven skildret af 4 Historieskrivere, de 4 Evangelister, og enhver af dem giver et noget forskjelligt Billede af ham. Især er der en meget stor Forskjel paa den Skildring, Apostlen Johannes giver, og den, de tre andre Evangelister giver. Og paa samme Maade er det med de historiske Begivenheder. Ingen kan give et nøjagtigt Billede af en historisk Begivenhed. Det, som man skildrer, det er det Indtryk, som den Begivenhed har gjort paa os selv. Derfor er det af saa stor Vigtighed at have flere Skildringer af en Begivenhed, for at den ene ligesom kan udfylde den anden. Det er altid godt at have saa mange Vidner som muligt i en vigtig Sag.

Saadan er det nu ogsaa med det, som foregik paa Pintsefesten. Vi har kun Lucas's Beretning om det. Og det er meget muligt, at Lucas slet ikke selv var nærværende, men at han har Beretningen fra en anden, der var til Stede, som saa har fortalt Lucas Begivenheden saadan, som han har opfattet den. — Det er selvfølgeligt ingen Salighedssag for os at tro, at det i alle Enkeltheder er gaaet saadan til. — Men noget mærkeligt er der sket, saadan at de, der var til Stede af Jøder og jødisk-troende Hedninger fra forskjellige Lande, fik et Indtryk af, at her begyndte noget, som skulde udbrede sig til alle Folk.

Og det var vel egentlig den største Betydning, Pintsefesten havde, at nu gik det op for Apostlene og deres Venner, at Kristendommen var bestemt til at blive en Verdensreligion. Hidtil havde det nemlig staaet saadan for dem, at det var kun Jødefolket, for hvem denne nye Tro var bestemt. At Jøder og Hedninger skulde samles til et aandeligt Folk, det fandt man ganske urimeligt.

Man kan sammenligne hele Menneskeslægten med et stort Legeme, paa hvilket de forskjellige Folkeslag ere Lemmerne. Nu er det jo Legemets Bestemmelse at danne en Enhed, hvor de forskjellige Lemmer staa hinanden bi og tjene hinanden. Hvert Lem paa Legemet har ganske vist sin Opgave, sin bestemte Gjerning, men for at det enkelte Lem kan udføre sin Gjerning, maa det understøttes af de andre. — Saadan var ogsaa de forskjellige Folk bestemte til, som Lemmer paa Menneskeslægtens store Legeme at virke sammen og understøtte og hjælpe hinanden. Men dette skete ikke. Menneskeslægten var blevet som et Legeme, hvor Lemmerne var splidagtige med hinanden. Jøderne stod fremmede og fjendtlige overfor Hedningerne, og Hedningefolkene stod fjendtlige overfor hinanden.

Nu var der ganske vist paa den Tid, da Jesus levede, blevet tilvejebragt en vis Enhed og Samvirken iblandt de forskjellige Folk. Det var det store romerske Kejserrige, som havde tilvejebragt denne Enhed. Alle Folk, ogsaa Jødefolket, var blevne som Lemmer paa det romerske Riges Legeme. Men det var kun en udvortes Enhed, tilvejebragt ved udvortes Magt. Det var ikke en Aandens Enhed. I Virkeligheden følte de Folk, der udgjorde Delene af det romerske Rige, sig ikke som ét. De blev kun tvungne til at holde sammen og virke til det samme Maal. Men man kan nok sige, at denne udvortes Enhed var et Billede paa den aandelige og inderlige Enighed, som Jesus vilde tilvejebringe mellem Folkene.

Det er jo nemlig klart nok, at skjønt Jesus af Fødsel var en Jøde, saa tilhørte han dog ikke det jødiske Folk anderledes, end at han ogsaa følte sit Slægtskab med hele Menneskeslægten. For ham var der egentlig kun ét Folk, og det var Menneskene over hele Jordens Kreds. Og hvad var Grunden til at han følte denne Enhed med hele Menneskeslægten paa en Tid, da alle andre kun følte Forskjellen, at han saa Ligheden, da alle andre kun saa Modsætningerne? Grunden var den, at over ham hvilede Guds Aand. Men Guds Aand, det er Menneskeslægtens Fællesaand.

Denne Fællesskabets Aand, som hvilede over Jesus og hvorved han følte sig som ét med alle Folk, den var det nu, at Folkene skulde blive delagtige i. Og Begyndelsen hertil skete paa Pintsefesten. Da begyndte Folkene at smelte sammen. Og de første Kristne i de første 2—3 Aarhundreder, de havde ganske sikkert ogsaa en Følelse af, at de var ét Folk, uagtet de tilhørte mange forskjellige Nationer. Det Ord, som Jesus havde sagt: Gaa ud i al Verden og gjør alle Folk til mine Disciple, det begyndte godt at gaa i Opfyldelse. Og idet de blev hans Disciple, saa forlod de saa at sige deres eget Folk og gik op i det store Broderskab, som bestod af de Kristne af alle Folk.

Nu skulde man jo synes, at alle de Folk, som efterhaanden antog Kristendommen som deres Religion, de maatte gaa op i hinanden. Ikke saaledes at forstaa, at de mistede deres Sprog og deres ejendommelige Præg, men saaledes, at de trods disse Forskjelligheder dog følte sig som en Enhed. Men det skete som bekjendt ikke, og det er ikke sket endnu. Det, som Pintsen varslede om, er ikke gaaet i Opfyldelse. Tværtimod! Kristendommen, saadan som den i Tidernes Løb udviklede sig, har tidt bidraget yderligere til at skille Folkene ad, idet de opfattede den hver paa sin Maade, uddannede hver sit Læresystem, og holdt paa det som det eneste rigtige. Den forskjellige Opfattelse af Kristendommen har endogsaa givet Anledning til, at Folkene har ført blodige Krige med hinanden. Man kan ikke godt tænke sig noget mere modsigende, at Kristendommen, hvis Hovedopgave det var at skaffe Fred paa Jorden og sammensmelte Folkene til et Broderskab, den har bidraget til yderligere at splitte dem ad.

Sagen er den, at man har lagt Hovedvægten paa det, som var Biting, og det, som var Hovedsagen, det har man ganske overset. Bitingene, det er den forskjellige Opfattelse af de kristelige Læresætninger, den forskjellige Forstaaelse af visse Skriftsprog osv. Men dette har man kæmpet for, som det var Livet om at gjøre. Hovedsagen, det er, at Folkene føler sig som en Enhed, at alle staa Last og Brast med hinanden. Men det har man ganske overset og gjør saa endnu den Dag i Dag. Jesu Mening var den: Bliv alle til ét Legeme, føl jer som hinandens Lemmer, støt hverandre og hjælp hverandre, og lad saa forøvrigt enhver mene, hvad han vil. Lad Aanderne og Hjærterne smelte sammen, og taal saa hinandens forskjellige Opfattelse baade af dette og hint. Men man er gaaet og gaar lige den modsatte Vej, idet man har sagt: Har vi ikke den samme Opfattelse, den samme Forstaaelse af de guddommelige og himmelske Ting, saa kan der heller ikke være noget aandeligt og hjærteligt Fællesskab med hinanden, saa maa vi slaas.

Men det er klart nok, at paa den Maade bliver der aldrig nogen Sammenslutning af Menneskene. Thi de forskjellige Mennesker, de vil aldrig nogensinde her paa Jorden komme til Enhed i Erkjendelsen i Forstaaelsen af de guddommelige Hemmeligheder. Vi forstaar kun stykkevis, og vi ser her, som Paulus siger, i et Spejl, og Guds Væsen og alt, hvad dertil hører, er for os kun dunkel Tale. Derimod kan alle Folk, som har naaet en vis Grad af Udvikling, forstaa og tilegne sig den Tanke, at Folkene er bestemte til at danne et stort Broderskab, og føle sig som og blive til en Enhed. Og de, som arbejder paa denne Enhed, de bygger videre paa det, som blev begyndt paa Pintsefesten.

Der gaar to store Bestræbelser igjennem Verden.

Den ene gaar ud paa at adsplitte Menneskene og vedligeholde alt det, der kan adsplitte dem. Den anden gaar ud paa at samle dem. Den første af disse Bestræbelser har sin Rod i Hedenskabet, den anden i Kristendommen. Hedenskabet var Adsplittelsens Tid. Man søgte at gjøre Kløfterne saa dybe som muligt mellem Folkene, mellem de forskjellige Stænder i samme Folk, mellem Mand og Kvinde. Saa kom Jesus Kristus, og han vilde samle alt det splittede, og denne Samlingstanke fandt særlig sit Udtryk paa Pintsefesten, da Jordens forskjellige Folk, hvoraf der var samlet Repræsentanter i Jerusalem, for første Gang følte sig gjennemstrømmede af en Enhedsfølelse. — Men det gik med denne store Tanke som med saa mange andre, — den blev snart lagt hen og glemt, og Splittelsen blev i den kristne Verden lige saa stor som den havde været i Hedenskabet.

Først i vore Dage er Samlingstanken kommet frem paany; der gaar igjennem mange ligesom et Suk, en Længsel efter dog en Gang at faa Ende paa al denne Splittelse, hvor Folkene sønderriver hverandre som vilde Dyr, hvor fattige og rige er adskilte ved en Kløft saa dyb, som om de levede hver i sin Verden. Men det er ikke Kirkens officielle Repræsentanter, der er Talsmænd for denne Samlingstanke. Tværtimod! de er Modstandere af den. Man vil finde de fleste Præster blandt dem, der holder paa Adskillelsen mellem Folkene, de er i Reglen ikke Fredens Talsmænd, men Krigens. Og ligeledes vil de i Reglen modsætte sig en Ordning af Samfundet, hvorved Adsplittelsen mellem rige og fattige gjøres mindre. De vil ikke erkjende, at de fattige har en Ret til bedre Kaar, men kun, at de skal hjælpes af Naade. Og af Kvindens Ligestilling med Manden vil de for det meste ogsaa være Modstandere. Paa ethvert Punkt, hvor Samlingstanken dukker op, vil man finde dem som Talsmænd for de Tilstande, der opretholder Adsplittelsen.

Samlingstanken har derfor maattet søge sine Talsmænd udenfor den officielle Kristendoms Kreds, og den har tidt fundet dem blandt Folk, som slet ikke er Kristne. Det er det mærkværdige ved vor Tid, at de, som skulde være Talsmænd for Kristendommens Grundtanker, de er tidt Talsmænd for Hedenskabets Grundtanker, og de, der ikke er Kristne, de er tidt Talsmænd for Kristendommens Grundtanker, hvad Forholdet mellem Menneskene indbyrdes angaar. — Nu prædikes der over hele Kristenheden om den første Pintse i Jerusalem, da de forskjellige Folk ligesom smeltede sammen i en fælles Aand. Og man gjør maaske opmærksom paa, at det var netop ogsaa det, som Pavlus mente, da han sagde: Her er ikke Jøde eller Græker, her er ikke Træl eller Fri, her er ikke Mand eller Kvinde. Man viser altsaa, at man i Grunden meget godt forstaar, at Kristendommens Mening det var en saadan Sammenslutning. Men naar der saa er Tale om Bestræbelser i den Retning, saa modsætter man sig dem, og naar Folk, som ikke er Kristne, arbejder og taler for disse Tanker, saa siger man, at det er noget ugudeligt noget. Man modsætter sig, at det, som begyndte Pintedag i Jerusalem, kan fortsættes og fuldendes.

Thi det, som begyndte Pintsedag, det var, at Menneskeslægtens store Legeme begyndte at blive fyldt med én fælles Aand, saa alle følte sig som Lemmer paa Legemet, der ikke var bestemte til at sønderrive hinanden eller ringeagte hinanden, men til at arbejde sammen til et fælles Maal. Men skal kristne Lægfolk i vore Dage faa Øjnene op for Pintsefestens Betydning, saa maa de først se bort fra hele den officielle Kristendom, og skal der arbejdes for at gjennemføre Pintsetanken i det virkelige Liv, saa maa den officielle Kristendom først have et Grundstød. — Dette er der imidlertid ingen Rimelighed for, at den vil faa, og derfor har det kun meget ringe Udsigter med Fortsættelsen af det Sammenslutningsarbejde, som Pintsedag blev begyndt.

Frivillig eller tvungen Fattigforsørgelse.

III.

Vi gaa altsaa ud fra, at den frivillige Fattigpleje vil vise sig mere og mere afmægtig overfor den tiltagende Nød, og at den tvungne Fattighjælp derfor vil antage et bestandig større Omfang.

Saadan som den tvungne Fattighjælp nu er ordnet, skjærer den alle over én Kam. Den tager ikke mindste Hensyn til, hvorledes Nøden er fremkommet, om den er selvforskyldt eller uforskyldt. Daarlige, lastefulde Personer, der for en stor Del selv er Skyld i deres Nød, hæderlige gamle, der ikke mere kan arbejde, hæderlige Folk i deres bedste Alder, som ikke kan faa Arbejde, Mennesker, der paa Grund af Sygdom til en Tid er ude af Stand til at forsørge sig selv, eller som paa Grund af en talrig Børneflok trænger til at støttes nogle Aar, Børn, som har mistet deres Forældre, eller som maaske saa at sige aldrig har havt nogen Forældre — alle disse højst forskjellige Mennesker, der baade hvad Alder og moralsk Opførsel og Grunden til deres Trang angaar, er saa langt fra hinanden som Østen fra Vesten, — de bliver alle henvist til det offentlige Fattigvæsen, til Fattighuset eller Fattiggaarden, over hvis Dør man passende kunde sætte den Indskrift: Her mødes alle Veje. — I det mindste alle deres Veje, som ikke er komne paa Solsiden, men paa Skyggesiden af Livet. — De bliver alle Gjenstand for den samme Behandling, som sjælden er blid, og undertiden umenneskelig haard, og Virkningen for dem alle er den samme, nemlig den, at de taber Agtelsen for sig selv, og delvis ogsaa andres, at Muligheden for igjen at komme til at staa paa egne Ben bliver mindre, og at de mister deres borgerlige Ret.

Grunden til, at det offentlige Fattigvæsen er saa inhumant, er dels den, at det stammer fra en Tid, da de humane Følelser ikke var stærkt fremme, dels den, at det i sin første Fremkomst egentlig kun var be-

regnet paa at forsørge daarlige Personer, som ikke vilde tage sig noget nyttigt for. De andre kunde nogenlunde sørge for sig selv, selv paa deres gamle Dage, med lidt Tilskud fra Slægt og Venner. For en 30—40 Aar siden var det endnu en ren Undtagelse, at hæderlige Arbejdere kom paa Fattigvæsenet. Men idet man gik ud fra, at det egentlig kun vilde blive benyttet overfor daarlige Subjekter, saa var der en vis Grund til ikke at gjøre det tiltalende, men afskrækkende.

Men da Forholdene nu er ganske anderledes, da der er en Mængde hæderlige Mennesker, som ikke kan garantere, at de i kortere eller længere Tid kan komme til at trænge til Understøttelse, saa maa hele Fattigvæsenet indrettes paa en hel anden Maade.

Selvfølgelig er der endnu og vil vel altid blive daarlige Mennesker, som for en stor Del selv er Skylden i deres Ulykke. At fremstille alle fattige som Dydsmønstre, det gaar ikke an, lige saa lidt som det gaar an at fremstille alle rige som Slyngler. Man skal selvfølgelig bestræbe sig for at gjøre disse Mennesker bedre, huske paa, at nogen Skyld har Samfundet altid i, at der er saadanne Folk. Man skal derfor ikke anvende en utidig Haardhed overfor dem. Men paa den anden Side nytter det heller ikke at være for blødsøden. De maa vænnes til Orden, de maa leve under en vis Tugt, og de maa arbejde. For saadanne vil offentlige Arbejdsanstalter være paa sin Plads, hvor der hersker Orden og Regelmæssighed, og hvor man tillige ser at udvikle deres slumrende moralske Egenskaber. Der maa gjøres et Overslag over, hvor mange af saadanne Arbejdsanstalter, der trænges til, og der maa ikke komme andre paa dem end de moralsk fordærvede Personer. En saadan Arbejdsanstalt i hver Amt vilde formodentlig være tilstrækkelig. — Der er heller ikke noget at indvende imod, at den Slags Folk mister deres borgerlige Rettigheder. Et Samfund kan ikke være tjent med, at moralsk fordærvede Mennesker har Del med i dets Styrelse.

At Staten bør tage sig af blinde, sindssyge, døvstumme osv. er allerede delvis anerkjendt og bør helt ud gjennemføres. — Hvad de fattige syge angaar, saa vilde det ikke være for meget forlangt, om Staten gav fri Lægehjælp, Medicin og Sygepleje paa offentlige Sygehuse. Men foreløbig vil dette ikke kunne naas, og man maa derfor nøjes med Statstilskud til de anerkjendte Sygekasser. Man maa se at indrette disse Sygekasser paa en saadan Maade, at der ikke fordres for meget Tilskud til dem fra de fattige Medlemmer, og at Statstilskudet bliver saa rigeligt, saa der kan ydes en ordentlig Hjælp baade mod selve Sygdommen og desuden et passende Underholdsbidrag. Det bør paalægges Kommunerne at yde fri Kjørsel.

Hvad de gamle fattige angaar, saa bør der oprettes en Alderdomsforsørgelse for dem. Den bør være fri for de fattigste; men derimod vilde der vel intet være til Hinder for, at de med lidt rigeligere Indtægter ydede et Tilskud efter Evne. Der er en Mængde Menesker, der er saadan stillede, at de har forholdsvis ret gode Indtægter, saa længe de er arbejdsdygtige, men er ude af Stand til at forsørge sig selv i Alderdommen. De trænger til Støtte i de gamle Dage, men de kan og bør selv bidrage noget til denne Støtte.

Saa er der endelig dem, der mister Helbred og Førlighed eller maaske Livet under Udøvelsen af deres Arbejde. De bør ogsaa forsikkres mod saadanne Skader, og forsaavidt de mister Livet bør deres Efterladte have en passende Pension. Denne Forsikring bør nærmest paahvile Arbejdsgiverne, saaledes at disse tvinges til at assurere deres Arbejdere i en dertil indrettet Kasse.

Saa er der endelig de fattige og forældreløse Børn. Her maa man huske paa, at jo mere man anvender paa Børnene, desto mere sparer man paa de voksne. En af Grundene til, at Fattigvæsenet har faaet saa stort Omfang er den, at man lader altfor mange Børn gaa for Lud og koldt Vand. Fattighusbørn ender i Reglen som Fattighuslemmer. Den bedste Maade at sørge for fattige Børn paa, vilde være at anbringe dem i Børnehjem, ikke for mange i hvert, under Opsyn og Pleje af Mennesker, som havde Lyst til og Forstand paa den Gjerning. Kommunerne og Staten burde hver give et forholdsvis Tilskud til saadanne Børnehjem.

Endelig er der de arbejdsløse, som kun trænger til en midlertidig Hjælp. For dem bør der oprettes Hjælpekasser i Lighed med det Lovforslag der i sidste Samling blev vedtaget af Folkethinget. Det gik ud paa at udvide den fri Fattigkasse, som allerede nu de fleste Steder faar Tilskud af Kommunekassen. Udvidelsen skulde bestaa dels deri, at Bestyrelsen for disse Hjælpekasser skulde organisere den frivillige Hjælp, dels deri, at visse Indtægter f. Eks. Hundeafgiften blev henlagt til dem, og dels i et Statstilskud, som dog ikke maatte overstige 25 Øre pr. Individ i Kommunen.

Der er ingen Tvivl om, at allerede Samfundet som det nu er indretttet kan gjøre ikke lidet for at afhjælpe Nøden, uden at Byrderne derved vil blive uoverkommelige. Vi maa jo huske paa, at alle disse Mennesker *skal* forsørges, og vi bære allerede nu Byrden ved deres Forsørgelse ved den tvungne Fattigskat. Det er altsaa ikke en ny Udgift Samfundet skal udrede, uden for saa vidt Forsørgelsen i mange Tilfælde bør være mere human, og derfor vil koste noget mere. Men Hovedsagen er, at det nuværende Fattigvæsen faar forskjellige Afdelinger eller Grene, og at enhver bliver forsørget paa sin Maade og saaledes, at der for hæderlige fattige ikke knytter sig noget beskæmmende til Forsørgelsen.

Men hvormeget der end bliver gjort og kan gjøres, saa vil der altid været noget forkert i den Ordning, at nogle forsørge sig selv, andre forsørges af Samfundet. Især naar Sandheden i Virkeligheden er den, at de som „forsørge sig selv“ i de fleste Tilfælde forsørges af de Arbejdere, som tilsidst ikke kunne forsørge sig selv. — Det er aldeles unægteligt, at det er Arbejdet der skaber Rigdommen. Og det er ikke

i sin gode Orden, at de som har skabt Rigdom og Velstand til andre, tilsidst skal modtage det daglige Brød som en Naadegave af dem hvis Rigdom og Velstand de har skabt.

En Bemærkning om Almueskolen.

(Af en jysk Lærer).

Det forekommer Indsenderen af disse Linjer, at et af de bedste Tegn vi i disse tunge Tider har paa, at vort Folkeliv endnu er friskt, og Folkeaanden endnu ikke tøjlet af den mørke Reaktion, er vor Friskolebevægelse. Ja, det er vel, naar alt kommer til alt, i Grunden den frie Undervisning, der vil garantere os Folkefrihedens Bevarelse. — I de treti Aar som ere hengaaede, siden de første Friskoler begyndte deres meget lille og beskedne Virksomhed, har Tanken bredt sig over hele Landet, saa der vel næppe nu findes en Egn, hvor den ikke har slaaet Rod og vunden større eller mindre Indgang, trods alle de Vanskeligheder, den af Staten begunstigede Skole har lagt i Vejen. End ikke de senere Aars pekuniære Tryk har formaaet at hindre denne den frie Børneundervisnings Opvækst; den er i en sikker om end langsom Fremgang.

Der er her et Bevis paa, ikke alene, at vort Samfund begynder at fatte Opdragelsens store Betydning, men ogsaa, at en dyb og alvorlig Følelse af Hjemmets Rettigheder og Pligter over for Skolen er i Begreb med at gjøre sig gjældende. Der er dog kun *begyndt*. Vor Børneundervisning har langt igjen til at være ordnet paa den naturligste Maade: at Samfundet takkede Staten for dens gode Vilje og selv overtog Gjerningen igjennem en fri og folkelig Skole at sørge for de Børns Opdragelse og Undervisning, som Vorherre har betroet det.

Indtil dette Maal naaes — og der forløber vel Aartier — har Statsskolen en Gjerning at gjøre iblandt os; men des større Alvor Tiden bringer, des mere gjælder det om, at denne Gjerning kan blive ledet i et saa godt og frit Spor som muligt. Alle som ønske at det maa gaa Samfundet vel, maa yde deres Bidrag i den Retning. Naar der er Udsigter til, at Almueskolens Ordning kan komme under alvorlig Drøftelse, maa man være klar over, i hvilken Retning denne Omdannelse helst bør finde Sted, og hvor Manglerne ved den nuraadende Tingenes Tilstand er størst.

I Statsskolen er det Staten, der staar i Forældrenes Sted, og derfor er det i sin Orden, at den har fastslaaet Skolens *Maal* — fastsat, *hvormeget* der skal meddeles Undervisning i, og hvilket Kundskabsstadie der omtrentlig skal søges naaet. Men naar nu ogsaa Staten har fastslaaet Skolegjerningens *Maade* — givet Paabud om, *hvorledes* Fremgangen skal være ved Undervisningen, da er dette et Fejlgreb, et stort Fejlgreb.

Det er især Undervisningen i Kristendomskundskab, der har lidt og endnu lider under dette Forhold. I mange Aar har der ved Lærermøder lydt Røster om Ændringer. Man har villet have Skolen fri over for Religionsundervisningen, saaledes at denne blev ved Skolen, men som frit Fag. Denne Tanke er meget sund. Ad den Vej vilde Skolen paa den lempeligste Maade naa hen til at indtage sit naturligste Stade som *Folke*-Skole, ikke *Kirke*-Skole, og dog have den Forbindelse med Kirken, som al Tid er ønskelig.

Man har ogsaa — og den Tanke er dukket frem stadig — paa en mindre opsigtsvækkende Maade villet søge at mildne Forholdet, idet der er betonet, at Undervisningen i Kristendom i det væsentlige burde bestaa i mundtlig Meddelelse af Bibelhistorien, ved Anvendelse af Salmer og bibelske Sange samt ved Katekismus.

Dette er forsaavidt meget smukt. Dersom det blot angaar at bestemme, hvilken *Fremgangsmaade* der er den naturligte og bedste, vil sidstnævnte sikkert vinde stort Bifald. Men det gaar ikke an at faa saadant indført som en *Lov*paragraf.

Staten bør overhovedet aldrig bestemme over Almueskolens Undervisningsmaade, aller mindst i et Fag, som angaar Religionen. Den maa ubetinget — og det skal holdes frem — lade sine Lærere bruge den Fremgangsmaade som falder *hver enkelt* naturligst, og om hvis Fortrin den enkelte er overbevist. Om enhver Gjerning — og mest om den, der skal tjene Guds Aand — gjælder det, at den kan udføres med Liv og Lyst. Og det kan den kun, naar den bliver gjort i personlig Frihed, saa at vi Lærere kan faa Lov til at gaa den Vej, vi efter vor Opfattelse og Syn finder at være den rette.

Den Maade, som Almueskolens Undervisning i Kristenkundskab skal drives paa, er væsentlig ved Bogens og *Udenadslæningens* Hjælp. Den *drives* i alt Fald saadan, baade ved Lovens og Tilsynets Tryk — og maaske ogsaa ved Vanens Magt. Og hvor stort et Tryk er ikke dette for mangfoldige nidkjære Almueskolelærere, der føle, at det levende Ord er den eneste Vej ad hvilken vi Mennesker bedst og rettest formaa at bringe Gudsrigets Herlighed i Forhold til Barnehjærterne. Netop fordi Gjerningen er saa stor og alvorlig, er Baandet følt snærende og hæmmende.

Men en Bedring af disse Forhold kan ikke ske ved delvise Indrømmelser. Der maa gives hel og udelt Frihed; thi det er en Aandsret, man fordrer. — Lad de Lærere, der ere af den gamle Skole, have deres Frihed, og de af den nye deres. Lærergjerningen er ikke en Livegens Gjerning, men en Frimands, der kan sætte al sit Hjærtes Kraft ind paa dens Løsning. — Lad ogsaa være, at mange gribe en fejl Fremgangsmaade, saalænge den staar for Læreren som den bedste, er den dog for ham den eneste, ved hvilken han kan virke med Liv og Lyst, naar ellers da Gjerningen er ham en Hjærtesag.

Almueskolens Virksomhed turde blive betydelig mere heldbringende, og Lærergjerningen lysere og lettere, om Staten stillede sig paa en anden Maade til dette *Hvorledes*. Men der maa ikke komme en

Gaaen paa Akkord om Ændringen. Enten alt eller intet. Thi det vil være særdeles i Modstrid med Hjærtets Ret og Aandens Frihed, om Friheden for enkelte blev gjort til Tvang for andre.

Takt, Takt!

For faa Aar siden havde man paa Højskoler, i Foredragsforeninger og ved Møder kun en Tekst at tale over. Det var den om det „folkelige og det kristelige". Taleren fortalte et Æventyr, et historisk Træk, et Ordsprog eller et Vers af en Sang og „udlagde" disse Visdomsord. Som Præsten altid kan faa en hvilken som helst Sætning af Bibelen til at passe paa den *brede* og den *smalle Vej*, saadan kunde en „Folketaler" ogsaa faa ethvert Æventyr eller Ordsprog til at passe paa „det folkelige og det kristelige" — disse Begreber, som kan betyde alt eller intet, alle mulige Forhold mellem Himmel og Jord eller bare Taagebilleder. Lidt Øvelse skulde der vistnok til, men stor Kunstfærdighed var næppe nødvendig for at blive en af de „bekjendte Folketalere", der skulde være tilstede ved enhver „Skytte- og Folkefest". Det gik strygende. Rigtignok var det ogsaa en temmelig ensformig Historie. Naar man havde hørt en slig Tale, vidste man paa en Prik, hvorledes alle de andre vilde tage sig ud over det ganske Land.. Men netop denne Ensformighed havde sin Betydning. Den bedste Agitation er jo den, der idelig kan gjentage den samme enkle Tanke, — den vinder tilsidst Indgang; thi idelig Dryp udhuler Sten. Og da „det folkelige og det kristelige" som sagt er temmelig taagede Begreber, naar de ikke ledsages af en nærmere Forklaring, var denne Talesport tillige temmelig uskadelig — den kunde ikke let støde nogen Moders Sjæl. En lille Smule theoretisk „Folkelighed" og „Kristelighed" vilde alle Mennesker gjærne være i Besiddelse af.

Men . . . „hvorlænge var Abraham i Paradis?"

Der kom snart en Mand i Vejen med en Slæde, — ja saa galt hele tre Slæder. Først *Politiken* der gjorde det af med den gamle Folkelighed. Dernæst vilde nogle Mennesker have Lov til at leve uden den reglementerede Kristelighed. Og endelig Socialismen, det sociale Spørgsmaal, ogsaa kaldet det røde Spøgelse — den værste Anstødssten, som Verden har set i dette Aarhundrede.

Nogle „Folketalere" søgte rigtignok at manøvrere mellem disse Stridsspørgsmaal. Men de fleste „ærede Talere" maatte snart ligesom alle andre Mennesker tage Parti for eller imod. Nogle gik til Højre og talte ren Højrepolitik, — andre gik til Venstre og prædikede fra den Side. En blev Forsvarsnihilist, medens en anden slog sig paa Kjøbenhavns Befæstning. En enkelt blev Socialist, men de fleste fordømte dette frygtelige Parti, der — o Rædsel! — vilde dele alting lige mellem Menneskenes Børn. — Denne Udskillen af Faar fra Bukke var i og for sig ganske nyttig. Den klarede noget i Begreberne, gav Arbejdet mere faste Former. Og naar Forsvarsnihilisten kundgjorde, at han talte imod Militarismen, kunde man blive borte, naar man ikke ønskede noget af den Tønde. Det samme fri Valg havde man, naar Kaptainen talte om Kjøbenhavns Befæstning.

Imidlertid fandt en Del af de behændige Folketalere paa at anvende Historien til Fordel for deres Partistandpunkt. Venstremanden beviste, at Profeten Jeremias var imod Kjøbenhavns Befæstning, medens en af de andre store Profeter var for Kvindens Frigjørelse, alle de tolv smaa samt Grundtvig og Morten Luther var for folkeligt Selvstyre. Højremanden kunde samtidig godtgjøre, at Kong David var for Kjøbenhavns Befæstning, medens Apostlen Paulus ganske bestemt var imod Kvindens Frigjørelse og den ganske Historie, baade hjemme og ude, vidnede imod Selvstyret. — Naar de veltalende Medborgere indskrænker sig til at anvende enkelte Træk af Historien, kan det lade sig høre, skjønt det har sine kjedelige Sider. Men det er snart for meget af det gode, naar Fr. Barfod i „den konservative Klub" for Vordingborg holder et Foredrag, hvori han, ifølge „Dag. Nyh." viser, at Absalon, Valdemarerne, Niels Ebbesen, Herluf Trolle, Niels Juul osv. osv., aldrig vilde have sagt de frygtelige hørupske Ord: Hvad kan det nytte? Man ved ikke om man skal lé eller græde, over saa megen Historie. Naar Barfod, Ploug eller andre slige gamle Folk holder saadanne Taler, kan det dog undskyldes med deres Alderdomssvagheder. Skylden bør lægges paa Samfundet, som aldeles forsømmer at sætte Folk paa aandelig Aftægt, skjønt det maaske kunde være vel saa nødvendigt som at sætte dem paa Aftægt fra det legemlige Arbejde.

Mere ondartet bliver det derimod, naar en rask, rørig og veltalende Mand som Dr. phil., Kaptajn, Højskoleforstander Nørregaard i en Tale om Ingemann hævder, at denne Digter aldrig vilde have sluttet sig til Hr. Hørups Parti.

Ingemannsfesterne kan være gode for sig I vor Tid da vi ingenting udretter selv, kan det jo være meget passende at holde Fest for det, de andre har gjort. Det er muligvis helt praktisk saaledes at tage et Stykke Historie for hvert Aar, ligesom Skoledrengene faar deres bestemte Lektie, — men dersom man paa Hundredsaarsdagen for en Mands Fødsel skal bevise, at den hundredaarige havde villet nøjagtig det samme som én selv — dersom Højre skal bevise, at Ingemann havde været Højremand og Venstre, at han havde været Venstremand, om han nu havde levet, — saa bliver det hele en temmelig aandløs Historie, som er mere til Skam end til Ære for den nulevende Slægt. Det er slemt, at vi sidder saa uvirksomme, som vi gjør. Men skal vi nu til al den anden Elendighed ogsaa have Fortidens Stormænd trukket med i vore Stridigheder om Kejserens Skæg, hvis vi skal have Ingemann og andre historiske Personer gjort til Provisorister eller Militarister, saa bliver det sidste nok værre end det første.

Thi de Unge vil naturligvis faa en højst løjerlig og vrang Forestilling om Ingemann efter dette. Har han før staaet højt for dem, saa vil han for Fremtiden staa for dem som en ganske almindelig militaristisk Fæstningsrumler, en „vandrende Lirekasse“ for at bruge et kjendt Ord. — Selv vilde Folkeslag har undertiden saa megen Takt, at de revser en Person, der kaster Snavs paa Fædrenes Minde. I Lande, der dog har faaet et vist Maal af Kultur, burde selvfølgelig ingen Mand eller Kvinde være saa taktløs at trække Fædrene ned i Døgnets Stridigheder. Naar der alligevel findes slige Personer, er det den offentlige Menings Sag at holde Orden paa dem. Her til Lands er vi jo ellers befængt med den Udyd, at vi sidde pænt stille og høre paa alt hvad en Prædikant finder paa at sende ud over vore Hoveder. Vi maa give vort Bifald til kjende, men alt Mishag skal vi æde i os. Naar Hr. Nørregaard indbyder til et militaristisk Foredrag eller paa en Tale for Kongemagten, saa bør man selvfølgelig ogsaa lade ham have Ro til at udtale sig, selv om man ikke tager det fornuftige Parti at blive hjemme. Saa vidt bør man dog selvfølgelig aldrig gaa i sin Skikkelighed, at man paa hans Befaling indlader sig paa at raabe Hurra for „Kongen“ eller Militarismen, om end han og den øvrige Styrelse for Skytteforeningerne nok saa ofte befaler det. Men naar han i et Foredrag om Ingemann giver sig til at tale om Kjøbenhavns Befæstning, er det ikke bare en Ret, men ogsaa en Pligt at gjøre Indsigelse. Her er kun to Udveje: enten maa man helt lade være at høre dygtige politiske Modstandere paa nevtrale Omraader eller ogsaa maa man give sit Mishag tilkjende naar de drager historiske Personer ind i deres egne snæversynede Meninger. Da det første selvfølgelig vilde være en stor Ulykke, et Skridt længere ned ad Fordummelsens Vej, maa vi nødvendigvis gribe til det sidste. Den, der ikke kan holde sig til Teksten, naar han taler om historiske Personer, han faar finde sig i at blive hysset ned, — han ligger paa sine Gjerninger.

Der var engang en Historieskriver, som beviste, at Paradisets Have havde ligget i Sverig. En dansk Historiker mente at kunne føre de danske Kongers Slægtregister tilbage til de jødiske Patriarker. — Naar den Testrupdoktor gjør Ingemann til Fæstningsagitator, vandrer han i disse Historieskriveres Fodspor. Dette Spørgsmaal selvfølgelig ikke være Doktoren fornemt. Men slige smaalige Historier bør han i det mindste holde inden for Testrups Mure.

J. P. Sundbo.

Raagelund Børnehjem,

der ledes af Husmand Hans Hansen og Hustru, har været i Virksomhed siden 1882. Lederne er Folk med stor Erfaring paa Børneopdragelsens Omraade. De har vist sig i Stand til at opdrage selv meget vanskelige Børn, som hos dem har faaet et Hjem, der maaske ikke fuldt ud kan erstatte, hvad deres eget Hjem under de gunstigste Forhold kunde have været for dem, — men det er i hvert Fald et Hjem, som de smaa „hjemløse“ med Glæde vender tilbage til ogsaa efter at de er kommen over de egentlige Børneaar.

Dette Børnehjem har havt sine fleste Børn fra Odense Amt. Men dette har nu ved Tommerup Station indrettet sig en Opdragelsesanstalt i stor Stil. Børn fra hele Amtet skal sendes dertil. Amtet mener paa den Maade at kunne opdrage dem billigere. Paa samme Gaard har man nemlig ogsaa en Anstalt, der samler de værste Vagabonder fra hele Amtet — dem, som Sognekommunerne ikke har kunnet styre. Amtets fattige Børn og dets allerværste Vagabonder paa samme Gaard — det er ogsaa en Slags Stordrift! For et Aars Tid siden har Amtet befalet, at de Børn, som de understøttede, skulde sendes til denne Opdragelseskaserne. Derved er Børnehjemmet i Baagelund blevet tomt. Det staar nu med en 5 à 6 Børn, — men det har Plads til 20, og det skal selvfølgelig være omtrent fuldt, om det skal kunne bære sig i økonomisk Henseende. Betalingen er jo nemlig kun lille. For 160 Kr. giver Børnehjemmet Kost, Klæder, Undervisning osv. til et Barn i et helt Aar. For mange Børn faar det endda en langt ringere Betaling.

For et Barn faar det saaledes kun 60 Kr. aarlig. Ved velvillige Menneskers Hjælp kan der for Tiden anbringes to Børn mod en Betaling af 120 Kr. for hvert Barn, ligesom der i Følge omstaaende Kundgjørelse er Plads for flere Børn.

Kommunerne eller andre, som raader for fattige Børns Opdragelse, hjælper paa to Maader ved at sende dem til Raagelund. De hjælper Børnehjemmet — men de gjør frem for alt en god Gjerning mod de smaa.

J. P. Sundbo.

To Rendestensbrædder.

(Morgenstudie).

Lidt tidlig i Seng og lidt tidlig op
Er sundt, kan man tro, hvad man læser;
Saa aabne sit Vindu og sætte sin Kop
Med Kaffen i Karmen, og strække sin Krop,
Og se, hvorhen Vinden den blæser.

Det gjør jeg i Dag ved Morgengry;
Det ellers kun sjældent mig hænder;
Jeg lover det vel hver Aften paany;
For Aanden er rede, men Kjødet er Bly,
Især dèr, hvor Rygbenet ender!

Men staar man der først, og Piben er tændt,
Og Vinden er grandsket med mere,
Mens Røgen saa bliver mod Himmelen sendt,
Blier Øjnene ned imod Gaden vendt,
Lidt Morgennyt at observere.

Hr. Jensen — min Husvært — har fejet sin Gade saa net,
Saa kommer Betjenten og prøver hans Rendestensbrædt.
„Det vipper nok.“ „—“ „Hva'e! er jeg altid gelassen?
Studs mod sin Øvrighed! — vent! De ska'e spytte i Kassen!“

Saa tager han Bogen og Blyantet frem og noterer,
Mens tværsover Gaden mod Gjenboens Hus han passerer.
Dèr saa' han en rødblisset Vært med en Bajer i sin Næve,
Saa Øjnene selv i Betjentens Knapper maa' skjæve.

„God Morgen, Hr. Vært! Wie gehts med de zwei hundert Dausen?“
Saa hilste Betjenten, og tømte saa Flasken med Smausen.
„Jo Tak, Hr. Betjent, min Søgning jo immer an vokser.“
„Ja, jeg hørte i Nat, at de sad her og brølte som Okser.“

Da Klokken var to, da „drak“ de hverandre lidt „Skaller . . .“
„Ja vel, kun i Gaarden. Privat man altsaa det kalder.“

„Men Blodet paa Rendestensbræddet, min kjære,
Det kunde i Retten dog lidt til Ulejlighed være!“

„— — — — —“

„Hva' b'a'er? — om jeg drikker en sort, naar min Vagt er tilende?
Jo, Tak den som byder, men saa er vi rigtignok tvende.“
„Om saa der er ti! Politiet det er mine Venner;
Formedelst hos mig man aldrig til Uorden kjender!“

„Godmorgen, Hr. Vært! — Paa Gjensyn om lidt ved en Sjavs! —
For Fanden! der gled jeg i Blodet det Brændevinssnavs!
Og Brædtet, det vipper, det burde slaas fast med en Nagle. —
Men se, der er Bag'ren igjen uden fraspændt Skagle!“

Betjenten faar travlt, for Retten skal have sin Gænge.
Men Kusken er alt paa sin Vogn, det vared' ej længe.
Betjenten ser truende ud med rynkede Bryn.
Jeg lukker mit Vindu saa glad; der er Orden i Byen!

Chr. Bildsø.

Af vore nuværende og tidligere Elever søger: En Plads som Mejerske, en som Kokkepige, en som Lærerinde for smaa Børn, en som Pige til indvendigt Arbejde, en som Stuepige, en som Husholderske i et stille kristeligt Hjem i Jylland og to Karle som Bestyrere eller Avlskarle. Alle til 1. November. Kun de Tilbud, som modtages, bliver besvarede.

Ollerup Højskole, Svendborg, den 15. Juni 1889.

Anton Nielsen.

Ormslev Fortsættelsesskole ved Slagelse optager Elever i 12—16 Aars Alderen 1. Septbr. og 1. November. 28 Kr. maanedlig. Program tilsendes.

A. C. Jensen-Haarup. Jensine Schiødt.

I vort Hjem kan modtages nogle Børn i Alderen fra 2 til 7 à 8 Aar til Opdragelse og Undervisning. Skolen ledes i Hjemmet med 4 Timers daglig Undervisning. I den øvrige Tid gives Vejledning i Haandarbejde og al Slags Husflid samt Markarbejde. Nærmere Oplysning meddeles.

Raagelund Børnehjem, Marslev St.

Hans Hansen.

Tune Landboskole.

Pigeskolen begynder d. 2 Sept. og varer til November. Ved Siden af den egentlige Højskoleundervisning kan Pigerne faa Lejlighed til at lære praktisk Mælkeri. Indmeldelser modtages af

A. Svendsen, Tune, Taastrup.

Billige Bøger.

Møller Holst: Landbrugsordbog, 36,00.
Larsen: Konversationslexikon, st. Udg. 1—8, indb. 20,00.
Opfindelsernes Bog, 1—7, 25,00.
Scherr: Literaturhistorie, 1—2, 8,00.
Thiers: Konsulatets og Kejserdømmets Historie, med Portræt, 17 Bind, indb. 20,00.
Do.: Den franske Revolutions Historie, 10 Bind, indb. 12,00.
Hartvig: Havet, 2. Udg. 5,00.
Taine: Rejse i Pyrenæerne, med Ill. af Doré, indb. 6,00.
Barfod: Fortællinger af Fædrelandets Historie, 1. Udg., 2,00.
Do.: 4. Udgave, Pragtbind, 2 Bind, 7,50.
Holm og Garde: Den danske Konebaads-Expedition til Grønland, Pragtb. 6,00.
Overskou: Den danske Skueplads, 1—5, 9,00.
Do.: Komedier, med Portræter, indb. 10,00.
Do.: Udvalgte Komedier, 1—2, 3,00.
Blicher: Noveller, 1—4, sm. indb. 11,00.
Martensen: Ethik, 1—3, 15,00.
Do.: Mester Eckardt, indb. 1,25.
Luthers Reformatoriske Skrifter ved F. Nielsen, 5,00.
Eusebius: Kirkehistorie, indb. 4,00.
Godet: Kristelige Forsvarstaler, 2,00.
Vexel: Forklaringer over det nye Testamentes Skrifter, 1—7, indb. 10,00.
Harms: Pastoraltheologi, 3 Bøger ved E. Glan, 2,00.
Starbæk: Fra Erik af Pommerns Tid, 2,00.
Do.: Kong Karls Testamente, sm. ind. 3,00.
Carl Møller: Paa Farten, 4,50.
Do.: Ny paa Egnen, 4,00.
Walther Scott: Ivanhoe, Prgtb., 2,00.
Do.: Rigels Hændelser, 1,75, sm. indb. 2,50.
Do.: Fængslet i Edinburg, sm. indb 3,00.
Do: Bruden fra Lammermoor, sm. indb. 2,00.
Do.: Talismanen, sm. indb. 2,50
Paludan-Müller: Adam Homo, 1—2, Prgtbd. 6,50.
Helms: Soldaterliv, Prgtbd. 4.00.
Ebers: Homo Sum, sm. indb. 3,50.
Bernhard: Krøniker fra Kong Erik af Pommerns Tid, Prgtbd. 2,00.
Evald: Knud Gyldenstjerne, 1—2, sm. ind. 6,00.
Bille: Skoledrenge, af en af dem. Prgb. 3,00.
Erik Bøgh: Jonas Tvermoses Ærgrelser, indb 5,50.
Bergsøe: Fra den gamle Fabrik, ind. 4,75.
Amalie Skram: Constance Ring, 5,00.
Tre i Norge ved „To af dem“, med ill. Pragtbind, 2,00.
Topelius: Gustav Adolf og Trediveaarskrigen, Prgtbd. 2,50.
Østergaard: Den 2. April, 1,50.
Heiberg: Poëtiske Skrifter, 1—8, ind. 16,00.
Granzow og Thrige: Historisk Arkiv, komplet fra 1869—88, smukt indb. i 39 Bind som nye, 75,00. Bogladepris 220,00.

Sendes mod Postopkrævning fra Bog- og Papirhandelen, **Klosterstræde Nr. 12,** Kjøbenhavn, K.

F. Cohens Eftfl.

Kjøbenhavns Højskole.

Skolen overtages til Efteraaret af undertegnede cand. theol. Axel Plenge i Forening med den hidtilværende Forstander. Samtidig **udvides** Skolens Virksomhed ved Oprettelsen af et **10** Maaneders Kursus fra **1ste September** til 1ste Juli foruden det hidtilværende **5** Maaneders fra **1ste November** til 1ste April.

Det mindre Kursus vil væsentlig blive ledet efter samme Plan som hidtil her ved Skolen. Haandværkere vil faa Undervisning i Fagtegning af Jesper Jensen Kors-holm.

Det større Kursus vil blive ledet saaledes, at de 10 Maaneders Arbejde baade kommer til at udgjøre **en afsluttet Helhed for sig,** alene med Almendannelse for Øje, og tillige første Del af en fortsat Undervisning med særlig **Uddannelse til Lærergærning** for Øje, saa vel i Børneskolens som i Højskolens Tjeneste. Et saadan Fortsættelseskursus vil blive paabegyndt til næste Aar, og de, der ønsker det, vil paa dette tillige blive forberedt til Skolelærerexamen.

Foruden Undervisning i de almindelige Skolefag vil der blive daglige Foredrag og Samtaler over Bibel- og Kirkehistorie, almindelig Historie, Literaturhistorie, Nationaløkonomi, og Retslære.

Betaling for Undervisning er 15 Kr. om Maaneden for det større Kursus, 12 Kr. for det mindre. Kost og Bolig kan faas paa Skolen hos medundertegnede Axel Plenge.

Et mindre Antal Kvinder kan deltage i det større Kursus og faa særskilt Bolig i en af Forstandernes Hjem.

Elever kan søge Understøttelse hos Amtsraadene, i Kjøbenhavn hos Magistraten.

Indmældelser modtages af undertegnede Forstandere, der meddeler alle nærmere Oplysninger.

Axel Plenge, F. Falkenstjerne,
Chr. Winthersvej 15. Kjøbenhavn V.

Ansvarhavende Redaktør: **Henning Jensen.**
Trykt hos Rasmussen & Olsen. — Kbhvn.